

GJMR060002422020

Received on	19-02-2020
Registered on	19-02-2020
Decided on	17-03-2026
Duration on	Yr. Mo. Ds. Ds.

ફોજદારી કેસ નં. ૧૫૦/૨૦૨૦

આંક:

FORM : A

હળવદના મે. એડી.ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ સાહેબની અદાલત, મુ. હળવદ

(એન.જી.સુરતી) GJ-00711

એડીશનલ ચીફ જ્યુડી.મેજી. સાહેબ, હળવદ.

ચુકાદાની તારીખ: ૧૭/૦૩/૨૦૨૬

સ્ક્રીનલ કેસ નંબર: ૧૫૦/૨૦૨૦

ફરીયાદી:-	મીનેષ કિશોરભાઈ શાહ, ઉ.વ.આ.૫૧, ધર્મ:હિન્દુ, ઘંઘો-નોકરી, તે બ્રાન્ચ મેનેજરશ્રી, આદર્શ કો.ઓ.બેંક લી. હળવદ, શાખા, મુ.બસ સ્ટેન્ડ પાસે, હળવદ.
ફરીયાદપક્ષે વકીલીશ્રી: -	શ્રી પી.બી.મકવાણા
આરોપી :-	દિપેનભાઈ જગદીશભાઈ ઠક્કર, (દરીયાદેવ ઓઈલ ઈન્ડસ્ટ્રીના પ્રોપરાઈટર) રહે. પ્લોટ નં.૨, રીઘી-સીઘી ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એસ્ટ્રેટ, મુ.હળવદ, તા.હળવદ, જી.મોરબી.
આરોપી તરફે વકીલશ્રી:-	વાચ.એન.મહેતા

ગુનો: ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ.

FORM B

બનાવ તારીખ	૨૪/૧૨/૨૦૧૯
ફરીયાદ તારીખ	૧૯/૦૨/૨૦૨૦

એડી. ચીફ જ્યુડી. મેજી. કોર્ટ, હળવદ.

પ્લી નોંધ્યા તારીખ	૧૭/૦૩/૨૦૨૦
પુરાવો ચાલુ થયા તારીખ	૧૫/૦૯/૨૦૨૫
ચુકાદો અનામત રાખ્યા તારીખ	૧૭/૦૩/૨૦૨૬
ચુકાદા તારીખ	૧૭/૦૩/૨૦૨૬
સજા કરી હોય તો સજા તારીખ	--

આરોપી નં	આરોપીનું નામ	અટક કર્યા તારીખ	જામીન પર છોડ્યા તારીખ	ગુનો	તકસીરવાર /નિર્દોષ	સજા	સી.આર. પી.સી.ની કલમ :૪૨૮ માટે કસ્ટડી માં રહેલ સમય
૧	દિપેનભાઈ જગદીશભાઈ ઠક્કર	-	-	ઘી નેગોશી એબલ ઈન્સ્ટ્રુ મેન્ટ એક્ટની કલમ- ૧૩૮ મુજબ	તકસીરવાન	આખરી હુકમ મુજબ	-

FORM C

ફરીયાદપક્ષે /બચાવપક્ષે/કોર્ટ તરફે સાહેદ લીસ્ટ- :

ક્રમ	નામ	આંક
૧.	ફરીયાદી-મીનેષ કિશોરભાઈ શાહ	૦૪
૨.	કલોઝીંગ પુરસીસ	૪૮

ફરીયાદપક્ષે /બચાવપક્ષે/કોર્ટ તરફે દસ્તાવેજી લીસ્ટ- :

ક્રમ	લેખીત પુરાવાની વિગત	આંક
૧.	તહોમતદારની લોન મંજૂર થયા અંગેનો ફરીયાદી બેંકનો ઠરાવ નં.૮૯૦-૯૧	૩૬
૨.	તહોમતદારે બેંકને કરી આપેલ મોર્ગેજ નં.૨૦૦૯	૩૭
૩.	તહોમતદારે ઓપલ ચેક નં. ૦૫૭૫૧૭	૩૮
૪.	ચેક રીટર્ન થયા અંગેનો રીટર્ન મેમો	૩૯

૫.	ફરીયાદ કરવાની સતા આપતો ઠરાવ	૪૦
૬.	તહોમતદારની લોન અરજી	૪૧
૭.	તહોમતદારને આપેલ ચેક રીટર્નની નોટીસ	૪૨
૮.	નોટીસ રજી. એડી. કર્યાની પહોંચ	૪૩
૯.	નોટીસ બજી ગયા અંગેની એકનોલેઝમેન્ટ	૪૪
૧૦.	ઓન લાઈન ટ્રેક રીપોર્ટ	૪૫
૧૧.	તહોમતદારના લોન ખાતાનો ઉતારો	૪૬

ફરીયાદપક્ષે / બચાવપક્ષે / કોર્ટ તરફે સાહેદ લીસ્ટ- :

ક્રમ	નામ	આંક
૧.	દિપેન જગદીશભાઈ ઠક્કરની જુબાની	૫૬

ફરીયાદપક્ષે / બચાવપક્ષે / કોર્ટ તરફે દસ્તાવેજી લીસ્ટ- :

ક્રમ	લેખીત પુરાવાની વિગત	આંક
૧.	દસ લાખ રૂપિયા બેંકમાં જમા કરાવેલ તેની પહોંચ	૫૭
૨.	સમાધાન થયેલ તે નોટરી લખાણ	૫૮
૩.	બેંકમાં છાસઠ લાખ એકાવન હજાર રૂપિયા સ્વીકારવા માટે અરજી આપેલ તે બેંકે રીસીવ કરેલ તેની નકલ	૫૯
૪.	ક્રિમીનલ અપીલ નં.૪૨/૧૯ના કામે આંક-૧ લગત થયેલ હુકમની નકલ	૬૦

હળવદ.

તા.૧૭/૦૩/૨૦૨૬

(નિમિષા ગંગારામભાઈ સુરતી)
એડી. ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ, હળવદ.
કોડ નં.જી.જે.૦૦૭૧૧.

એડી. ચીફ જ્યુડી. મેજી. કોર્ટ, હળવદ.

::ઠરાવ::

- (૧) ફરીયાદપક્ષની ફરીયાદ હકીકત ટુંકમાં એવી છે કે, ફરીયાદી બેંક ભારતીય કાયદા હેઠળ નોંધાયેલ બેંકીંગને લગતો ધંધો કરતી સંસ્થા છે. ફરીયાદી આ બેંકની હળવદ શાખામાં બ્રાન્ચ મેનેજર તરીકે નોકરી કરે છે અને બેંકના એકઝ્યુક્યુટીવ વાઈસ પ્રેસીડન્ટ અને અધિકૃત અધિકારી શ્રી શીવલાલ નાંગરનાએ તા.૧૧/૦૨/૨૦૨૦ના રોજથી હાલની આ ફરીયાદ દાખલ કરવાની સત્તા આપેલ છે. જે સત્તાની રુએ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરે છે. જે ઠરાવની નકલ આ સાથે રજુ છે. તહોમતદારે ફરીયાદી બેંકમાં આવીને પોતાની લોનની જરૂરીયાત હોઈ તેવું જણાવી લોનની માંગણી કેરલ અને તે અંગે નું વિગતવારનું આવેદન પત્ર તા.૦૭/૦૫/૨૦૧૫ના રોજ અમો ફરીયાદી બેંકમાં આવીને પોતાની તથા જામીનદારની વિગત સાથેનું રજુ કરેલ. આ કામના તહોમતદાર દરીયાદેવ ઓઈલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝના પ્રોપરાઈટર હોઈ પેઢીના પ્રોપરાઈટર તરીકે તેમનું આવેદન પત્ર સ્વીકારી બેંકના ધારા ધોરણ મુજબ લોન આપવાનું નક્કી થતા ફરીયાદી બેંકની હેડ ઓફીસના ઠરાવ નં. આદર્શ કો.ઓ. બેંક લી. શિરોહીના પત્ર ક્રમાંક ૮૯૦-૯૧, તા.૧૧/૦૭/૧૫થી લોન રૂ.૩૦,૦૦,૦૦૦/- પુરાની મંજૂર કરવામાં આવેલ અને આ લોન અંગે તહોમતદારના બેંકની તરફેણમાં તેમની મિલકતોનું રજી. મોર્ગેજ નં. ૨૦૦૯, તા.૨૦/૭/૨૦૧૫ના રોજ કરી આપેલ અને ત્યારબાદ ફરીયાદી બેંક ધ્વારા તહોમતદારને લોન તેમના લોન ખાતા નં.એલ.ટી.-૬૪થી તા.૧૧/૭/૨૦૧૫ના રોજ ચુકવવામાં આવેલ. તહોમતદારે ફરીયાદી બેંકમાંથી લોન મેળવ્યા બાદ આ સવલતનો ઉપયોગ તહોમતદાર કરતા

હતા જે લોનની રકમ તહોમતદારે હપ્તે-હપ્તે ચુકવવાની હતી અને આ હપ્તાની રકમની સલામત ચુકવણી માટે આ કામના તહોમતદારનાએ તેમના આદર્શ કો.ઓ. બેંક, હળવદ શાખાના તેમના પેઢીના ખાતા નં.૦૪૧૦૧૪૧૦૦૦૫૨૩૯૨નો ચેક નં.૦૫૭૫૧૭, તા.૦૧/૧૨/૨૦૧૯ના રોજનો રૂ.૭૫,૯૦૦/-નો ચેક તમોએ આદર્શ કો.ઓ.બેંક લોન ખાતા નં.એલ.ટી.૬૪ના નામના સહી કરી ફરીયાદીના નામ જોગ લખી આપેલ. તહોમતદારે આપેલ ચેક ફરીયાદીએ તેમના ખાતામાં વસુલાત માટે તા.૨૪/૧૨/૨૦૧૯ના રોજ રજુ કરતા "ફંડ ઈન્સફીસીયન્ટ"ના કારણોસર ચેક પરત થયેલ, જેની જાણ ફરીયાદી બેંકે રીટર્ન મેમાથી થયેલ. ફરીયાદીએ પોતાના વકીલ મારફત ગત તા.૦૮/૦૧/૨૦૧૯ના રોજ નોટીસ તેઓના સરનામે મોકલેલ. જે નોટીસ તા.૦૯/૦૧/૨૦૧૯ના રોજ બજી ગયેલ હોવા છતા ચેક નં. ૦૫૭૫૧૭ મુજબની કાયદેસરની લેણી રકમ રૂ.૭૫,૯૦૦/- ચુકવી આપેલ નથી કે નોટીસનો કોઈ જવાબ આપેલ નથી. આરોપી વિરુદ્ધ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ-૧૩૮ હેઠળ કામ ચલાવી ફરીયાદી બેંકને તહોમતદાર પાસેથી ચેક નં.૦૫૭૫૧૭ મુજબની કાયદેસરની લેણી રકમ રૂ.૭૫,૯૦૦/- ચુકવી આપેલ નથી. જેથી આ કામના આરોપીએ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ-૧૮૮૧,(કે જેને સરળતા ખાતર હવે પછી આ ઠરાવમાં "એક્ટ"તરીકે સંબોધવામાં આવ્યા છે)ની કલમ-૧૩૮ તથા સાથે વાંચતા કલમ ૧૪૨ અન્વયે સજાને પાત્ર ગુનાહીત કૃત્ય કરેલ હોવાથી હાલની ફરીયાદ દાખલ કરવામાં આપેલ છે અને આરોપીને કાયદેસરની લેણી રકમ ચુકવવા તથા દંડ કરવા તથા તે દંડની રકમમાંથી ફરીયાદીને થયેલ

નુકશાનીના વળતર તેમજ લેણી રકમ ઉપર બેંક રેન્ટ મુજબ વ્યાજ સહીત લેણી રકમ ચુકવવા માંગણી કરેલ છે.

૨. ફરીયાદ રજુ કરતાં ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા:૧૯૭૩(કે જેને સરળતા ખાતર આ ઠરાવમાં હવે પછી "સંહિતા" તરીકે સંબોધવામાં આવ્યા છે) કલમ:૨૦૦ અન્વયે ફરીયાદીના સોગંદ ઉપરના વેરીફિકેશન ધ્યાને લઈ, સી.આર.પી.સી., ૧૯૭૩ કલમ:૨૦૪ અન્વયે આરોપી સામે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ-૧૮૮૧, કલમ-૧૩૮ મુજબના ગુના સબબ સમન્સ કાઢવામાં આવેલ. જેની ઘોરણસરની બજવણી થતાં આરોપી તેમના વિ.વકીલશ્રી મારફતે હાજર થયેલ. આરોપીને ફરીયાદ તથા સાઘનીક દસ્તાવેજોની નકલો વિના મુલ્યે આપવામાં આવેલ છે. ત્યારબાદ ક્રિમિનલ પ્રોસીઝર કોડ ૧૯૭૩ની કલમ:૨૫૧ મુજબ આરોપીની આંક:૭ થી પ્લી નોંધવામાં આવેલ. જે અન્વયે આરોપીએ ગુન્હો કબુલ કરવાનો ઈન્કાર કરેલ હોવાથી હાલના કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવેલ છે.
૩. ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો પુરો થયા બાદ આરોપીને પોતાના વિરુદ્ધ રજુ કરવામાં આવેલ મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું પંડન કરવા તક આપવી ન્યાયોચિત જણાયેલ હોવાથી, ક્રીમિનલ પ્રોસીજર કોડ, ૧૯૭૩ કલમ ૩૧૩ અન્વયે આરોપીનું વિશેષ નિવેદન નોંધવામાં આવેલ છે. આરોપીએ પોતાના વિશેષ નિવેદનમાં જણાવેલ છે કે, અમોએ બેંક સાથે કરેલ સમાધાન કોર્ટ રુબરુ રજુ કરવા માંગીએ છીએ. બેંકે અમે રકમ ભરવા ગયા તેમ છતાં રકમ સ્વીકારેલ નથી. તે આધારો રજુ કરવા માંગેએ છીએ.

૪. ફરીયાદપક્ષ તથા બચાવપક્ષે આ સિવાય અન્ય કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવામાં આવેલ નથી.
૫. પ્રસ્તુત ફોજદારી કાર્યવાહીમાં ફરીયાદી દ્વારા પોતાના કેસના સમર્થનમાં ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડ ૧૯૭૩ કલમ ૩૧૪ (૧) અન્વયે મૌખિક દલીલ કરવામાં આવેલ છે. જે ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે. આરોપી દ્વારા ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડ ૧૯૭૩ કલમ-૩૧૪ (૧) અન્વયે મૌખિક દલીલ કરવામાં આવેલ છે. જે ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે.
૬. અદાલત સમક્ષ આખરી ન્યાયીક નિર્ણય કરવા નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત થાય છે.

-:: મુદ્દા ::-

- (૧) શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, વાદગ્રસ્ત ચેક તેમના કાયદેસરના દેવાની પુરેપુરી અથવા અંશત: ચુકવણી માટે આરોપી તરફથી આપવામાં આવેલ અને તે સમય મર્યાદામા બેંકમાં રજૂ કરતા " ફંડ ઈનસફીસીયન્ટ " હોવાના કારણસર પરત ફરેલ છે.?
- (૨) શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, તેઓએ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ કાયદેસર સમયમર્યાદામાં આરોપીઓને નોટીસ આપવા છતાં, આરોપીએ ફરીયાદીશ્રીને વાદગ્રસ્ત ચેકની રકમ પરત ન કરી આરોપીએ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ અન્વયે શિક્ષાપાત્ર ગુન્હાહિત કૃત્ય કરેલ છે ?
- (૩) શું હુકમ ?

૭. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ અંગેના મારા નિર્ણયો નીચે મુજબ છે.

(૧) હકારમાં.

(૨) હકારમાં.

(૩) આખરી હુકમ અનુસાર.

:: નિર્ણયો માટેના કારણો ::

મુદા નં ૧ અને ૨ પરત્વે કારણો

૮. મુદા નં ૧ અને ૨ પરસ્પર એકબીજા સાથે સંકળાયેલ હોય, હકીકતોનું પુનરાવર્તન ટાળવાના હેતુસર અત્રે સંયુક્ત ચર્ચા કરવામાં આવેલ છે.
- ૯.૧ આ કામે આંક-૧વાળી ફરીયાદ મુજબ ફરીયાદીએ અત્રેની અદાલતમાં ફરીયાદ દાખલ કરેલ તે ફરીયાદના સમર્થનમાં સાહેદ નં.૧ તરીકે ફરીયાદી મીનેષ કિશોરભાઈ શાહ આંક-૦૪થી પુરાવાનું સોગંદનામું રજૂ કરેલ છે. જે હકીકત મુજબ ફરીયાદી આ બેંકની હળવદ શાખામાં બ્રાન્ચ મેનેજર તરીકે નોકરી કરે છે અને બેંકના એક્ઝ્યુક્યુટીવ વાઈસ પ્રેસીડન્ટ અને અધિકૃત અધિકારી શ્રી શીવલાલ નાંગરના એ તા.૧૧/૦૨/૨૦૨૦ના રોજથી હાલની આ ફરીયાદ દાખલ કરવાની સત્તા આપેલ છે. જે સત્તાની રુએ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરે છે. જે ઠરાવની નકલ આ સાથે રજૂ છે. તહોમતદારે ફરીયાદી બેંકમાં આવીને પોતાની લોનની જરૂરીયાત હોઈ તેવું જણાવી લોનની માંગણી કેરલ અને તે અંગે નું વિગતવારનું આવેદન પત્ર તા.૦૭/૦૫/૨૦૧૫ના રોજ અમો ફરીયાદી બેંકમાં આવીને પોતાની તથા જામીનદારની વિગત સાથેનું રજૂ કરેલ. આ કામના તહોમતદાર દરીયાદેવ ઓઈલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝના પ્રોપરાઈટર હોઈ પેઢીના પ્રોપરાઈટર તરીકે તેમનું આવેદન પત્ર સ્વીકારી બેંકના ધારા ધોરણ મુજબ લોન આપવાનું નક્કી થતા ફરીયાદી બેંકની હેડ ઓફીસના ઠરાવ નં.આદર્શ કો.ઓ. બેંક લી.

શિરોહીના પત્ર ક્રમાંક ૮૯૦-૯૧, તા.૧૧/૦૭/૧૫થી લોન રૂ.૩૦,૦૦,૦૦૦/- પુરાની મંજૂર કરવામાં આવેલ અને આ લોન અંગે તહોમતદારના બેંકની તરફેણમાં તેમની મિલકતોનું રજી. મોર્ગેજ નં. ૨૦૦૯, તા.૨૦/૭/૨૦૧૫ના રોજ કરી આવેલ અને ત્યારબાદ ફરીયાદી બેંક દ્વારા તહોમતદારને લોન તેમના લોન ખાતા નં. એલ.ટી.-૬૪ થી તા.૧૧/૭/૨૦૧૫ના રોજ ચુકવવામાં આવેલ. તહોમતદારે ફરીયાદી બેંકમાંથી લોન મેળવ્યા બાદ આ સવલતનો ઉપયોગ તહોમતદાર કરતા હતા જે લોનની રકમ તહોમતદારે હપ્તે-હપ્તે ચુકવવાની હતી અને આ હપ્તાની રકમની સલામત ચુકવણી માટે આ કામના તહોમતદાર ના એ તેમના આદર્શ કો.ઓ. બેંક, હળવદશાખાના તેમના પેઢીના ખાતા નં.૦૪૧૦૧૪૧૦૦૦૫૨૩૯૨નો ચેક નં.૦૫૭૫૧૭, તા.૦૧/૧૨/૨૦૧૯ના રોજનો રૂ.૭૫,૯૦૦/-નો ચેક તમોએ આદર્શ કો.ઓ.બેંક લોન ખાતા નં.એલ.ટી.૬૪ના નામના સહી કરી ફરીયાદીના નામ જોગ લખી આવેલ. તહોમતદારે આવેલ ચેક ફરીયાદીએ તેમના ખાતામાં વસુલાત માટે તા.૧૧/૧૧/૨૦૧૯ના રોજ રજુ કરતા "ફંડ ઈન્સફીસીયન્ટ"ના કારણોસર ચેક પરત થયેલ, જેની જાણ ફરીયાદી બેંકે રીટર્ન મેમાથી થયેલ. ફરીયાદીએ પોતાના વકીલ મારફત ગત તા.૦૮/૦૧/૨૦૨૦ ના રોજ નોટીસ તેઓના સરનામે મોકલેલ. જે નોટીસ તા.૦૯/૦૧/૨૦૨૦ના રોજ બજી ગયેલ હોવા છતા ચેક નં. ૦૫૭૫૧૭ મુજબની કાયદેસરની લેણી રકમ રૂ.૭૫,૯૦૦/- ચુકવી આવેલ નથી કે નોટીસનો કોઈ જવાબ આવેલ નથી. આરોપી વિરુદ્ધ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ-૧૩૮ હેઠળ કામ ચલાવી ફરીયાદી બેંકને તહોમતદાર પાસેથી ચેક નં.૦૫૭૫૧૭ મુજબની કાયદેસરની

લેણી રકમ રૂ.૭૫,૯૦૦/- ચુકવી આપેલ નથી. જેથી આ કામના આરોપીએ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ-૧૯૮૧, (કે જેને સરળતા ખાતર હવે પછી આ ઠરાવમાં "એક્ટ" તરીકે સંબોધવામાં આવ્યા છે)ની કલમ-૧૩૮ તથા સાથે વાંચતા કલમ ૧૪૨ અન્વયે સજાને પાત્ર ગુનાહીત કૃત્ય કરેલ હોવાથી હાલની ફરીયાદ દાખલ કરવામાં આવેલ છે અને આરોપીને કાયદેસરની લેણી રકમ ચુકવવા તથા દંડ કરવા તથા તે દંડની રકમમાંથી ફરીયાદીને થયેલ નુકશાનીના વળતર તેમજ લેણી રકમ ઉપર બેંક રેન્ટ મુજબ વ્યાજ સહીત લેણી રકમ ચુકવવા માંગણી કરેલ છે.

સદર ફરીયાદી સાહેબની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટતપાસમાં તેઓએ સ્વીકારેલ છે કે, સવાલ:- આ કામના આરોપીને આપના દ્વારા કોઈ લોન આપવામાં આવેલ નથી? જવાબ:- બેંક વતી મારા દ્વારા આપવામાં આવેલ છે. એ વાત ખરી છે કે, અમારી મેઈન કચેરી ગુજરાત મધ્યે આવેલ નથી. સાહેબ સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે, રાજસ્થાન ખાતે આવેલ છે. મને આ કામના આરોપીને લોન આપવા અંગેનો લોન સેન્કશન લેટર વડી કચેરી દ્વારા આપવામાં આવેલ. તે લેટર કઈ તારીખે આપેલ તે હું જોઈને જણાવી શકું તેમ છું તથા રૂ.૩૦,૦૦,૦૦૦/- નો સેન્કશન લેટર હતો. સવાલ:- આપની વડી કચેરી અને દીપેનભાઈ વચ્ચે કોઈ મોર્ગેજડીડ થયેલ નથી? જવાબ:- બેંક અને દીપેનભાઈ વચ્ચે મોર્ગેજડીડ થયેલ છે. સવાલ:- લોન સેન્કશન લેટર તમોએ આ કામે રજુ કરેલ નથી? જવાબ:- ફાઈલ જોઈને હું કહી શકું. હું નામદાર કોર્ટની ફાઈલ જોઈને જણાવું છું કે લોન સેન્કશન લેટર નીશાની ૩/૩થી મેં નામદાર કોર્ટમાં રજુ કરેલ છે. એ વાત ખરી નથી કે, નિશાની ૩/૩વાળા લોન સેન્કશન લેટરમાં આરોપીની રૂ.૩૦,૦૦,૦૦૦/-ની લોન મંજૂર થયા

અંગેની વિગત લખેલી નથી. સવાલ:- નિશાની ૩/૩નાં લોન સેન્કશન લેટર સિવાય આ લોન આપવા અંગે તમને કોઈ પાવર ઓફ એટ્ટર્ની આપેલ નથી? જવાબ:- લોન સેન્કશન ઓર્ડર જ લોન આપવા માટે પુરતો હોય છે. સવાલ:- મોર્ગેજડીડમાં તમારી બેંકના ઉપરી અધીકારીની સહી નથી? જવાબ:- અમારે નિશાની ૩/૩ના લોન સેન્કશન લેટરના આધારે જ આ કાર્યવાહી કરવાની હોય છે જેથી મોર્ગેજડીડમાં બેંકના ઉપરી અધીકારીની સહીની જરૂરીયાત રહેતી નથી. સવાલ:- નિશાની ૩/૩ લોન સેન્કશન લેટરમાં આ કામના આરોપી પાસેથી લોન પેટે બ્લેન્ક ચેક લેવા તેવું ક્યાંય લખેલ નથી. જવાબ:-નિશાની ૩/૩ લોન સેન્કશન લેટરમાં પેજ નંબર બે પર શરત નંબર ૨૧માં આ જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. નિશાની ૩/૩ રજુ દાખલ આંક-૩૬ આપવામાં આવે છે. સવાલ:- નિશાની ૩/૪નાં ગીરોખતમાં નિશાની ૩/૩ લોન સેન્કશન લેટરમાં પેજ નંબર બે પર શરત નંબર ૨૧માં કરેલ જોગવાઈ જેવી કોઈ વીગતો ચેક અંગે દર્શાવેલ નથી? જવાબ:- ગીરોખતમાં મીલકતમાં મીલકત, માલ, મશીનરી વીગેરે લખવી જરૂરી છે, ચેકની વીગત આમાં ન આવે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૪નાં ગીરોખતમાં જણાવ્યા મુજબની મીલકતો આજની તારીખે બેંકના કબજામાં છે. એ વાત ખરી નથી કે, અમે જે લોન આપેલી તે મીલકત ઉપર આપેલી, ચેક ઉપર નહીં. નિશાની ૩/૪ રજુ દાખલ આંક-૩૭ આપવામાં આવે છે. સવાલ:- કુલ કેટલા ચેક આપવાના, કઈ કઈ તારીખના આપવાના તે આંક-૩૬ સિવાય તમારા અને આરોપી વચ્ચે અલગથી લખાણ થયેલ નથી? જવાબ:- આંક-૩૬માં શરત નંબર ૨૧માં જણાવ્યા મુજબના ચેકો લીધેલ છે. સવાલ:- આંક-૩૬માં શરત નંબર ૨૧મુજબ તમે આરોપી પાસેથી કેટલા ચેક લીધેલા, કઈ કઈ તારીખના લીધેલા અને કેટલી કેટલી રકમના લીધેલા? જવાબ:-આંક-૩૬ની શરત નંબર ૩ની વિગતે ચેકો લીધેલા, કુલ ૬૦ ચેક, આશરે રૂ.૭૫,૯૦૦/- માસિક હપ્તાની

રકમ મુજબ. એ વાત ખરી નથી કે, રૂ.૭૫,૯૦૦/-નો કોઈ હપ્તો નથી. સવાલ:-આરોપીની જે મીલકત મોર્ગેજ કરવામાં આવેલ હતી તેની અમારી બેંક દ્વારા સર્વેસી એક્ટ હેઠળ હરાજી કરીને વેંચી નાખવામાં આવેલ છે ? જવાબ:-સર્વેસી એક્ટ હેઠળ આરોપીની મીલકત કબજે લેવામાં આવેલ હતી તેટલી મને જાણકારી છે, ત્યારબાદ તા.૧૯/૬/૨૦૨૦થી હું આ બ્રાંચમાંથી રીલીવ થઈ થાનગઢ ખાતે ફરજ બજાવું છું. એ વાતની મને જાણકારી નથી કે, આરોપી પાસે જે કાંઈપણ લોનની રકમ લેવાની હતી તે આ મીલકત વેંચી વસુલ કરી લીધેલ છે. એ વાત ખરી નથી કે, આરોપી પાસે જે કાંઈપણ લોનની રકમ લેવાની હતી તે અમારી બેંકને મળી ગયેલ હોવા છતાં અમારી પાસે આરોપીના જે બ્લેન્ક ચેકો પડેલ હતા તેનો દુરઉપયોગ કરેલ છે. નિશાની ૩/૫વાળો ચેક રૂ.૭૫,૯૦૦/-ની રકમનો છે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૫વાળા ચેકની તારીખ અલગ અલગ છે. એ વાત ખરી નથી કે, આ ચેકો પરત ફર્યાની કોઈ નોટીસ આરોપીને આપેલ નથી. સવાલ:- ચેકની નોટીસ તમે આપેલ નથી અને તે આરોપીને મળી ગઈ હોય તેવો પુરાવો આ કામે રજુ કરેલ નથી ? જવાબ:-ચેકની નોટીસ આપવામાં આવેલી. આ ચેક પરત ફર્યાની તારીખ ૦૧/૧૨/૨૦૧૯ છે અને નોટીસ આપ્યાની તારીખ ૮/૧/૨૦૨૦ છે. એ વાત ખરી છે કે, મેં ચેકની તારીખ તથા નોટીસ આપ્યાની તારીખ નામદાર કોર્ટની ફાઈલમાંથી જોઈને જાણાવેલી છે. ચેક પરત ફર્યાના સ્ટેટમેન્ટની કોપી રજુ રાખવી જરૂરી ન હોય જેથી રજુ રાખેલ નથી પરંતુ ચેક રીટર્ન મેમો જરૂરી હોય જે રજુ રાખેલ છે. નિશાની ૩/૫ રજુ દાખલ આંક-૩૮ આપવામાં આવે છે. એ વાત ખરી છે કે, અમારી બેંકમાં આરોપીના બે ખાતા હતા. સાહેદ સ્વેચ્છાએ જાણાવે છે કે, મને બે ખાતાનું પુછેલ છે જેથી હા પાડેલ છે પરંતુ વધારે પણ હોઈ શકે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૬વાળો ચેક રીટર્ન મેમો અમારી બેંકનો

જ છે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૬વાળો રીટર્ન મેમો અમારી બેંકે જ જમાં કરાવી પરત ફરતા અમારી બેંકે જ રીટર્ન મેમો આપેલ છે. નિશાની ૩/૬ રજુ દાખલ આંક-૩૯ આપવામાં આવે છે. એ વાત ખરી નથી કે, આરોપીએ ચેકની વીગતો ભરી, ચેકમાં તારીખ નાખી આ ચેકો આપેલ નથી. સાહેદ સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે, દરેક ચેકમાં આરોપીની સહીથી જ ચેક વેલીડ થયેલ છે, આરોપીએ જ અમોને બધા ચેક સોંપેલ છે. એ હું જોઈને જ કહી શકું કે, દરેક ચેકની અંદર રૂ. ૭૫,૯૦૦/- ભરીને ૬૦ ચેકો આરોપીએ અમને આપેલા નહીં. એ વાત ખરી નથી કે, આ કામના આરોપીને ચેકની વૈધાનિક નોટીસ બજેલ નથી. એ વાત ખરી નથી કે, આ કામના આરોપીએ મને કોઈ ચેકની રકમ કાયદેસરના લેણા પેટે આપેલ નથી. એ વાત ખરી નથી કે, આરોપી પાસે જે કાંઈપણ લોનની રકમ લેવાની હતી તે અમારી બેંકને મળી ગયેલ હોવા છતાં અમારી પાસે આરોપીના જે બેન્ક ચેકો પડેલ હતા તેનો દુરઉપયોગ કરી હાલની ખોટી ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે.

૯.૩ ત્યારબાદ બચાવપક્ષે આંક-૫૬થી આરોપી દિપેન જગદીશભાઈ ઠક્કરનાઓને સોગંદપર તપાસવામાં આવેલ છે. જેમાં તેઓએ સોગંદઉપરની સરતપાસમાં જણાવેલ છે કે,મે આદર્શ બેન્કમાથી સને ૨૦૧૫ના વર્ષમા રૂપીયા ચાલીસ લાખ તથા રૂપીયા ત્રીસ લાખની લોન મારી મીલકત તથા મશીનરી પર લોન લીધેલી. તેમા મે પાંત્રીસ હપ્તા રેગ્યુલર ભરેલા. તે લોન મે મારા કારખાના પર લીધેલી. તેમા મે બેન્કને સાંઈઠ ચેક હપ્તા કપાય તે પેટે આપેલા. પરંતુ એકપણ હપ્તો ચેકથી કપાયેલ નથી. મે બેન્કમા લેખીત આપેલ કે મારા હપ્તા

ચેકથી કપાતા નથી તો મારા ચેક મને પાછા આપવા. તે ચેકો બેન્કે મને પાછા આપેલ નથી. મારે કારખાનામા ગુકસાની જતા કારખાનુ સને ૨૦૧૮ના વર્ષમા બંધ થઈ ગયેલુ. ત્યારબાદ મારે લોન ભરવાની બાકી રહી ગયેલી અને તેથી બેન્કે સરકેશી એકટ હેઠળ કાર્યવાહી કરી મારુ કારખાનુ તેમજ મકાન તથા મશીનરી બેન્કે કબજે લઈ લીધેલી. ત્યાબાદ હું અવારનવાર બેન્ક સાથે સમાધાન કરવા ગયેલો જેમા ત્રણ વાર મૌખીક સમાધાન થયેલ અને બેન્કે તેમા કોઈ જવાબ આપેલ નહી. ત્યારબાદ છોત્તેર લાખ એકાવન હજારમા ડીસ્ટ્રીક્ટ કોર્ટ, મોરબી ખાતે સમાધાન થયેલુ તેમા દસ લાખ રૂપીયા મે બેન્કમા જમા કરાવેલા અને છાસઠ લાખ એકાવન હજાર રૂપીયા હું બેન્કમા ભરવા ગયો ત્યારે બેન્કે તે પૈસા સ્વીકારેલ નહી અને જે સમાધાન થયુ તેમા મારી ઉપર ચેક પરત ફરેલાના બેન્કે કરેલા કેસો પાછા ખેચવાના હતા તે મોરબી કોર્ટમા પાંચ કેસો પાછા ખેચેલ છે અને હળવદ કોર્ટમા ચાલતા કેસો પાછા ખેચેલ નથી. જે દસ લાખ રૂપીયા મે બેન્કમા જમા કરાવેલ તેની પહોંચ મે નીશાની ૫૧/૩થી રજુ રાખેલ છે જેની અસલ પહોંચ કોર્ટ રૂબરૂ બતાવી ઝેરોક્ષ નકલ આ કામે રજુ કરેલ છે તે રજુ દાખલ આંક-૫૭. તેમજ સમાધાન થયેલ તે નોટરીના લખાણની ઝેરોક્ષ નકલ રજુ દાખલ આંક-૫૮. મે બેન્કમા છાસઠ લાખ એકાવન હજાર રૂપીયા સ્વીકારવા માટે અરજી આપેલ તે બેન્કે કોપી રીસીવ કરીને આપેલી તેની ઝેરોક્ષ નકલ નીશાની ૫૧/૪થી રજુ રાખેલ છે તે રજુ દાખલ આંક-૫૯. મે નામ. સેશન્સ કોર્ટમાંથી બેન્કે પરત ખેચેલ કેસોના હુકમો આ કામે નીશાની ૪૬/૫થી રજુ રાખેલ છે જે કેસ નં.૪૨/૧૯, ૪૧/૨૨, ૪૨/૨૨, ૪૩/૨૨, ૪૪/૨૨ની ઝેરોક્ષ નકલ આ

કામે રજુ કરેલ છે જે રજુ દાખલ આંક-૬૦. આંક-પરથી રજુ રાખેલ સમાધાન લેખમા ફો.કે. નં.૧૩/૨૦, ફો.કે. નં.૧૫૦/૨૦ અને ફો.કે. નં.૧૦૩૦/૨૦૧૯ પણ લખેલ હોવા છતા આ કેસો પરત ખેચેલ નથી. તેમજ આ દસ લાખ રૂપીયાની રકમ કે મે જે આંક-૫૧થી ભરેલ છે તે બેન્ક મને પરત પણ આપતી નથી કે આ પેન્ડીંગ કેસોમા જમા પણ લેતી નથી અને બેન્ક સમાધાન મુજબની રકમ પણ સ્વીકારતી નથી. તેમજ હું રકમ જમા કરાવવા તૈયાર હોવા છતા અને સમાધાન થયેલ હોવા છતા પણ બેન્ક સમાધાન મુજબ વર્તી નાણાનો પણ સ્વીકાર કરતી નથી અને મને હેરાન પરેશાન કરે છે. ફરીયાદપક્ષે થયેલ ઉલટતપાસમાં જણાવેલ છે કે,મે ટી.વાય.બી.કોમ. સુધીનો અભ્યાસ કરેલ છે. એ વાત ખરી છે કે હાલ હું દરીયાદેવ ઈન્ડ.ના પ્રોપરાઈટર તરીકે જુબાની આપવા માટે આવેલ છું. મે દરીયાદેવ ઈન્ડ. પેઢી સને ૨૦૧૫ના વર્ષમા ખોલેલી. આ પેઢીનો તમામ વહીવટ હુ જાતે કરતો હતો. એ વાત ખરી છે કે મે બેન્ક પાસેથી ત્રીસ લાખની હપ્તાવાળી લોન તથા ચાલીસ લાખની સી.સી. લોન લીધેલી. એ વાત ખરી છે કે સને ૨૦૧૫મા બેન્ક સાથે મોર્ગેજ ડીડ થયેલુ જેનો નંબર ૨૦૦૯/૨૦૧૫ છે જે આંક-૩૫થી રજુ રાખેલ છે. એ વાત ખરી છે કે બેન્ક અને મારી વચ્ચે લોન એગ્રીમેન્ટ માટે સેન્સન લેટર થયેલો જે આ કામે આંક-૩૪થી રજુ રાખેલ છે. એ વાત ખરી નથી કે દરીયાદેવ ઈન્ડ.નુ લોન ખાતુ હાલમા પણ બેન્કમા ચાલુ છે. આજ દિન સુધીમા લોન પેટે રૂ.૭૫૯૦૦/-નો એક માસીક હપ્તો તેવા ૩૪ હપ્તા ભરેલ છે. એ વાત ખરી નથી કે આંક-૫૨ ના નોટરી

રૂબરૂના સમાધાન લખાણ મુજબ બેન્કની પુરી લેણી રકમ ભરપાઈ કર્યા બાદ જ બેન્ક નોડ્યુ સર્ટીફિકેટ આપશે અને કેસો પરત ખેંચશે અને ત્યારબાદ જ તમામ ચેકો પરત આપશે તેવું લખાણ થયેલું. સવાલ:- આજરોજ સુધી તમારી બેન્ક પાસે લેણી રકમ બાકી પડે છે અને તે તમે પુર્ણ કરેલ નથી? જવાબ:- હું સમાધાન મુજબ રકમ ભરવા તૈયાર છું પરંતુ બેન્ક સમાધાનની રકમ સ્વીકારવા તૈયાર નથી. એ વાત ખરી છે કે મે આંક-૫૧થી રજુ રાખેલ દસ્તાવેજી પુરાવો કે જેમા રૂ. દસ લાખ બેન્કમા જમા કરાવેલ છે તેમા કોઈ ખાતા નંબર લખેલ નથી. સવાલ:- તમે બેન્કમાંથી બે લોન લીધેલી હોવાથી આંક-૫૧ના લખાણ મુજબ ક્યા ખાતામા કેટલા રૂપીયા જમા કરાવવા તેની વિગત લખેલ નથી? જવાબ:- ખોટી વાત, લખેલ છે. એ વાત ખરી છે કે બેન્કમા મારા બે ખાતા હતા જેમા એક દરીયાદેવ ઈન્ડ.નું ખાતું હતું અને બીજું મારું નામજોગ અંગત ખાતું હતું. સાહેદ સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે મારું અંગત ખાતું તો બેન્કમા કેદિનું બંધ થઈ ગયેલ છે. મે કરારના વિશિષ્ટ પાલનનો દાવો બેન્ક ઉપર કરેલો નથી. એ વાત ખરી છે કે સામાન્ય રીતે રકમ જમા કરાવવા માટે બેન્કમા રૂબરૂ જવું જરૂરી નથી પરંતુ ઓનલાઈન ટ્રાન્સફરથી, ચેકથી, આરટીજીએસથી, ગુગલ પેથી જમા કરાવી શકાય. એ વાત ખરી નથી કે બેન્કમા હું રકમ જમા કરાવવા ગયેલો ત્યારે છાઈઠ લાખ રૂપીયા લઈને ગયેલો તેવો કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવો મે આ કામે રજુ રાખેલ નથી. એ વાત ખરી છે કે મે નામ. ડીસ્ટ્રીક્ટ કોર્ટમા થયેલ સમાધાન મુજબની રકમ બેન્કમા જમા કરાવતા બેન્કે નામ. ડીસ્ટ્રીક્ટ કોર્ટમા દાખલ કરેલ કેસો પરત ખેંચેલ છે. એ વાત ખરી છે કે મે તા.૨૭/૦૨/૨૦૨૦ના રોજ બેન્ક મારા પૈસા

સ્વીકારતી નથી તેવો પત્રબેન્કને લખેલો. એ વાત ખરી નથી કે તા.૦૯/૦૩/૨૦૨૦ના રોજ મે બેન્કમા પૈસા ભરતા બેન્કે તા.૦૯/૦૩/૨૦૨૦નારોજ કેસો પરત ખેંચેલા. હું હળવદ ખાતે ચાલતા મારા ફો.કે. નં.૧૩/૨૦, ફો.કે.નં.૧૫૦/૨૦ અને ફો.કે. નં.૧૦૩૦/૨૦૧૯ના કેસોમા ચેકની રકમ જેટલી રકમ નામ.કોર્ટમા જમા કરાવવા ખુશી નથી. એ વાત ખરી છે કે મે બેન્કને સાંદીઠ ચેકો મારી રાજીખુશીથી સહી કરીને હપ્તા પેટે આપેલા. એ વાત ખરી છે કે મે બેન્ક પાસે મારા ચેકો પરત માગવા માટે પત્ર લખેલ તે પત્ર આ કામે મે રજુ રાખેલ નથી. સાહેદ સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે હવે પછીની મુદતે હુ તે રજુ રાખવા ખુશી છુ. એ વાત ખરી નથી કે મે જાણી બુઝીને ખાતામા પૈસા ન રાખી ચેક બાઉન્સ કરાવેલા. એ વાત ખરી નથી કે હું સોગંદ ઉપર ખોટી હકીકતો જણાવી ખોટી જુબાની આપુ છુ.

૧૦. આ કામના આરોપી વિરુદ્ધ ઘી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુ મેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ ની કલમ-૧૩૮ના ગુનાનો આરોપ હોય સદર કાનુની જોગવાઈ ધ્યાને લેવી જરૂરી બને છે.

(૧) કોઈ કાયદેસરના દેવા કે અન્ય જવાબદારી અદા કરવા માટે ચેક આપવામા આવેલો હોવો જોઈએ.

(૨) ચેક લખનાર વ્યક્તિના ખાતામાં અપુરતા નાણાં ભંડોળના અભાવે ચેકનો અનાદર થયેલ હોવો જોઈએ.

(૩) ચેક લખ્યા તારીખથી છ માસની સમય મર્યાદામાં કલીચર થવા માટે બેંકમાં રજુ થયેલ હોવો જોઈએ.

(૪) ચેકનો અનાદર થયા બાદ બેંક તરફથી માહિતી

મળ્યાના ૧૫ દિવસની અંદર (નવા સુધારા બાદ ૩૦ દિવસની અંદર) ચેક લખનારને લેખિત ડિમાન્ડ નોટીસ આપીને ચેકમાની રરમની માંગણી કરેલી હોવી જોઈએ.

(૫) નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દિવસમાં આરોપી ચેકની રકમ ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવો જોઈએ.

(૬) દેવુ કે જવાબદારી કાયદેસર રીતે અમલ કરાવી શકાય તેવી હોવી જોઈએ.

ઉપરોક્ત તમામ તત્વો સાબિત કરવામાં ફરીયાદપક્ષ સફળ થાય તો જ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ, ૧૮૮૧ની કલમ- ૧૩૮ અન્વયે આરોપીને દોષિત ઠરાવી શકાય.

૧૧. ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ની કલમ ૧૧૮ના પ્રબંધો ધ્યાને લઈએ તો:-

" વટાઉખત વિશે માની લેવાની બાબત છે એટલે કે જો વિરૂઢનું સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વટાઉખત અવેજ માટે કરી આપ્યું હતું અથવા લખી આપ્યું હતું કે સ્વીકારવામા આવ્યું હતું તથા તેના ઉપર તારીખ હોય તેવા દરેક વટાઉખત તે તારીખે કરી આપ્ય અથવા લખી આપ્યું હતું તે અંગે કોર્ટ અનુમાન કરી શકશે તથા સ્વીકારોયેલું વટાઉખતની દેરક તબદીલી તે ખત પાકવાની તારીખ પહેલા થઈ હતી."

૧૧.૧. ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ ની કલમ ૧૧૮ના પ્રબંધો ધ્યાને લઈએ તો:-

" વિરૂઢની હકીકત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એવું માનવામાં

આવશે કે તે એક ધારણા કરનારે તે એક કલમ-૧૩૮ના દર્શાવ્યા મુજબ કોઈ દેવાના અથવા અન્ય જવાબદારીના પુરેપુરા અથવા તેના કોઈ ભાગમાંથી બોજ મુક્ત થવાના બદલામાં એ એક મેળવ્યો હશે."

૧૨. ફોજદારી ન્યાયપ્રણાલિના મુળભુત અને પાયાના સિધ્ધાંતો મુજબ આરોપી સામે આક્ષેપવામા આવેલ તહોમત શંકારહિત રીતે પુરવાર કરવાનો ભાર ફરીયાદ પક્ષે રહેલો છે. જો ફરીયાદ પક્ષના કેસમાં શંકા ઉપસ્થિત થાય તો શંકાનો લાભ આરોપીની તરફેણમાં રહે છે. ફરીયાદ પક્ષે રજ થયેલ પુરાવાઓનુ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૩૮, ૧૪૨નાં ગુનાના આવશ્યક તત્વો તથા ફરીયાદ હકીકતના સંદર્ભે મુલ્યાંકન કરવાનુ રહે છે. આ કામ સૌપ્રથમ સદર કેસ બાબતે ધી નેગો. એકટની કલમ-૧૩૮ અન્વયેનો ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે મહત્વના જે તત્વો છે તે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો કાયદેસરના લેણાં પેટે એક આપેલ હોય, તે એક સમયમર્યાદામાં બેંકમાં રજુ કરવામાં આવેલ હોવો જોઈએ, સદર એક આરોપીની બેંકમાંથી વગર સ્વીકારાયે પરત આવેલ હોવો જોઈએ, જેની જાણ ફરીયાદીને થયા બાદ ફરીયાદીએ આરોપીને દિન-૩૦માં સદર એકના અસ્વીકાર બાબતેની નોટીસ આપવી જોઈએ અને તેમાં એકની રકમનો ઉલ્લેખ કરેલો હોવો જોઈએ અને નોટીસ મળ્યા બાદ દિન-૧૫માં આરોપી જો એકની રકમ ફરીયાદીને ચુકવી ન આપે તો ધી નેગો.કલમ-૧૩૮ અન્વયેના ગુનાના તત્વો પરીપુર્ણ થતા હોય ત્યારબાદ જ ફરીયાદ કરવા માટેનુ કારણ ઉપસ્થિત થાય છે. વધુમાં નામ.સુપ્રિમ કોર્ટે મુસરફ હુસન ખાન વિ. ભગીરત એન્જીનીયરીંગ લી. અને બીજાઓના એ.આઈ.આર.૨૦૦૬ એસ.સી. ૧૨૮૮ના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, **The Hon'ble Supreme Court of India has held that for securing conviction under** એડી. ચીફ જ્યુડી. મેજી. કોર્ટ, હળવદ.

Negotiable Instrument Act,1881 the fact which are required to be proved are (a) that the cheque was drawn for payment of an amount of money for discharge of a debt/ liability and the cheque was dishonoured (b) that the cheque was presented within prescribed period (c) that the payment made a demand for payment of the money by giving a notice in writing to the drawer within the stipulated period and (d) that the drawer failed to make the payment within fifteen days of the receipt of the notice.

૧૩. આમ, નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. એક્ટના કાયદાની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેતાં તથા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદામા પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંતો ધ્યાન લેતા આ કામ ફરીયાદપક્ષે આરોપી સામેનું તહોમત પુરવાર કરવા માટે જે મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ રાખેલ છે તેનું ઝીણવટપુર્વક મુલ્યાંકન કરી હાથ પરના કેસનો ન્યાયિક નિર્ણય કરવાનો રહે જેમાં સૌપ્રથમ ફરીયાદપક્ષે ફરીયાદીની આંક-૦૪ની સરતપાસનું સોગંદનામું રજુ રાખેલ છે જેમાં આંક-૧ની ફરીયાદની હકીકતોને સમર્થનકારી પુરાવો રજુ રાખેલ છે તેમજ ફરીયાદમા જણાવેલ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ આ કામ રજુ રાખેલા છે જે ધ્યાન લેતા ધી નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. કલમ- ૧૩૮, ૧૪૨ મુજબની ફરીયાદ અનુસાર આપેલ હોવાનું જણાય આવે છે. કાયદાનો પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત પ્રીપોન્ડરન્સ ઓફ પ્રોબેબીલીટી અનુસાર આરોપીએ નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટનલ કલમ-૧૧૮ અને કલમ-૧૩૯ અનુમાનોનું ખંડન થાય તેવી શક્ય હકીકતો રેકર્ડ ઉપર લાવવી જોઈએ. જે જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે.

118 presumptions as to Negotiable Instruments. untill the contrary is proved, the following presumptions shall be એડી. ચીફ જ્યુડી. મેજી. કોર્ટ, હળવદ.

made (a) of consideration that every negotiable instrument was made or drawn for consideration and that every such instrument when it has been accepted, and endorsed, negotiated or transferred, was accepted, endorsed, negotiated or transferred of consideration (b) as to date. that every negotiable instrument bearing a date was made of drawn on such date. (C) as to time of acceptance. that every accepted bill of exchange was accepted within a reasonable time after it's time and before it's maturity(d) as to time of transfer. that every transfer of a negotiable instrument was made before it's maturity (e) as to order of endorsement. that the endorsement appearing upon a negotiable instrument were made in the order in which they appear thereon (f) as to stamp. that a lost promissory note, bill of exchange or cheque was dully stamped (g) that holder is a holder in due course. that the holder of a negotiable instrument is a holder in due course. provided that where the instrument has been obtained from it's lawful owner, or from any person in lawful custody thereof, by means of an offense or fraud, or has been obtained from the maker or acceptor there of by means of an offense or fraud, or for lawful consideration, the burden of proving that the holder is a holder in due course lies upon him. 139 presumption in favor of holder it shall be presumed unless the contrary is proved that the holder of a cheque received

of the nature referred into in section 138 for the discharge, in whole or in part of any debt or other liability.

વધુમાં, નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે ૨૦૦૮ જી.એલ.એચ.૩૬૨ સુપ્રિમ કોર્ટ કે.પ્રકાશન વિ.પી.કે.સુરેન્દ્રનના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટ કલમ-૧૩૮ અને ૧૩૯ અન્વયે જ્યારે ચેકનો અનાદર થાય ત્યારે આપો ચેક કાયદેસરની જવાબદારી પુર્ણ કરવા માટે આપવામાં આવેલો હોય તેવું અનુમાન કરવાનું રહે છે જે કાયદા મુજબનું અનુમાન રહેલ છે. ત્યારે આરોપીપક્ષે આવા અનુમાનનું ખંડન કરતો પુરાવો આપવાનો રહે છે માત્ર ખુલાસો કરવો તે પર્યાપ્ત નથી પરંતુ આવા ખુલાસાને સમર્થન મળી રહે તેવો પુરાવો રજુ રાખવો જરૂરી છે. આમ, નામ.સુપ્રિમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંતો ધ્યાને લેતા ફરીયાદપક્ષ આરોપી સામેનો ગુનો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબીત કરવા માટે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ મુજબનું અનુમાન ફરીયાદીની તરફેણમાં કોર્ટ કરે તે માટે તે મુજબનો પુરાવો કોર્ટ રૂબરૂ આપવો પડે. જે અનુસંધાને ફરીયાદપક્ષ કોર્ટ રૂબરૂ આપેલ પુરાવો ધ્યાને લઈએ જે વંચાણે લેવામાં આવે તો આ કામના આરોપીએ પોતાના રીબર્ટલ એવીડન્સમાં ફરીયાદીની ઉલટતપાસ દરમ્યાન કોર્ટ રૂબરૂ ફરીયાદીએ સ્પષ્ટપણે ઉલટતપાસમાં સ્વીકાયું છે કે, સવાલ:-આ કામના આરોપીને આપના દ્વારા કોઈ લોન આપવામાં આવેલ નહીં ? જવાબ:-બેંક વતી મારા દ્વારા આપવામાં આવેલ છે. એ વાત ખરી છે કે, અમારી મેઈન કચેરી ગુજરાત મધ્યે આવેલ નથી. સાહેદ સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે, રાજસ્થાન ખાતે આવેલ છે. મને આ કામના આરોપીને લોન આપવા અંગેનો લોન સેન્કશન લેટર વડી કચેરી દ્વારા આપવામાં આવેલ. તે લેટર કઈ

તારીખે આપેલ તે હું જોઈને જણાવી શકુ તેમ છું તથા રૂ.૩૦,૦૦,૦૦૦/-નો સેન્કશન લેટર હતો. સવાલ:- આપની વડી કચેરી અને ઈપેનભાઈ વચ્ચે કોઈ મોર્ગેજડીડ થયેલ નથી? જવાબ:-બેંક અને ઈપેનભાઈ વચ્ચે મોર્ગેજડીડ થયેલ છે. સવાલ:- લોન સેન્કશન લેટર તમોએ આ કામે રજુ કરેલ નથી? જવાબ:- ફાઈલ જોઈને હું કહી શકુ. હું નામદાર કોર્ટની ફાઈલ જોઈને જણાવું છું કે લોન સેન્કશન લેટર નીશાની ૩/૩થી મેં નામદાર કોર્ટમાં રજુ કરેલ છે. એ વાત ખરી નથી કે, નિશાની ૩/૩વાળા લોન સેન્કશન લેટરમાં આરોપીની રૂ.૩૦,૦૦,૦૦૦/-ની લોન મંજુર થયા અંગેની વિગત લખેલી નથી. સવાલ:-નિશાની ૩/૩નાં લોન સેન્કશન લેટર સિવાય આ લોન આપવા અંગે તમને કોઈ પાવર ઓફ એટ્ટોર્ની આપેલ નથી? જવાબ:-લોન સેન્કશન ઓર્ડર જ લોન આપવા માટે પુરતો હોય છે. સવાલ:-મોર્ગેજડીડમાં તમારી બેંકના ઉપરી અધીકારીની સહી નથી? જવાબ:- અમારે નિશાની ૩/૩ના લોન સેન્કશન લેટરના આધારે જ આ કાર્યવાહી કરવાની હોય છે જેથી મોર્ગેજડીડમાં બેંકના ઉપરી અધીકારીની સહીની જરૂરીયાત રહેતી નથી. સવાલ:- નિશાની ૩/૩ લોન સેન્કશન લેટરમાં આ કામના આરોપી પાસેથી લોન પેટે બ્લેન્ક ચેક લેવા તેવું ક્યાંય લખેલ નથી. જવાબ:-નિશાની ૩/૩ લોન સેન્કશન લેટરમાં પેજ નંબર બે પર શરત નંબર ૨૧માં આ જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. નિશાની ૩/૩ રજુ દાખલ આંક-૩૬ આપવામાં આવે છે. સવાલ:-નિશાની ૩/૪નાં ગીરોખતમાં નિશાની ૩/૩ લોન સેન્કશન લેટરમાં પેજ નંબર બે પર શરત નંબર ૨૧માં કરેલ જોગવાઈ જેવી કોઈ વીગતો ચેક અંગે દર્શાવેલ નથી ? જવાબ:- ગીરોખતમાં મીલકતમાં મીલકત, માલ, મશીનરી વીગેરે લખવી જરૂરી છે, ચેકની વીગત આમાં ન આવે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૪નાં ગીરોખતમાં જણાવ્યા મુજબની મીલકતો આજની

તારીખે બેંકના કબજામાં છે. એ વાત ખરી નથી કે, અમે જે લોન આપેલી તે મીલકત ઉપર આપેલી, એક ઉપર નહીં. નિશાની ૩/૪ રજુ દાખલ આંક-૩૭ આપવામાં આવે છે. સવાલ:- કુલ કેટલા એક આપવાના, કઈ કઈ તારીખના આપવાના તે આંક-૩૬ સિવાય તમારા અને આરોપી વચ્ચે અલગથી લખાણ થયેલ નથી? જવાબ:- આંક-૩૬માં શરત નંબર ૨૧ માં જણાવ્યા મુજબના એકો લીધેલ છે. સવાલ:- આંક-૩૬માં શરત નંબર ૨૧ મુજબ તમે આરોપી પાસેથી કેટલા એક લીધેલા, કઈ કઈ તારીખના લીધેલા અને કેટલી કેટલી રકમના લીધેલા? જવાબ:- આંક-૩૬ની શરત નંબર ૩ની વિગતે એકો લીધેલા, કુલ ૬૦ એક, આશરે રૂ.૭૫,૯૦૦/- માસિક હપ્તાની રકમ મુજબ. એ વાત ખરી નથી કે, રૂ.૭૫,૯૦૦/-નો કોઈ હપ્તો નથી. સવાલ:-આરોપીની જે મીલકત મોર્ગેજ કરવામાં આવેલ હતી તેની અમારી બેંક દ્વારા સર્ફેસી એક્ટ હેઠળ હરાજી કરીને વેંચી નાખવામાં આવેલ છે ? જવાબ:-સર્ફેસી એક્ટ હેઠળ આરોપીની મીલકત કબજે લેવામાં આવેલ હતી તેટલી મને જાણકારી છે, ત્યારબાદ તા.૧૯/૬/૨૦૨૦થી હું આ બ્રાંચમાંથી રીલીવ થઈ થાનગઢ ખાતે ફરજ બજાવું છું. એ વાતની મને જાણકારી નથી કે, આરોપી પાસે જે કાંઈપણ લોનની રકમ લેવાની હતી તે આ મીલકત વેંચી વસુલ કરી લીધેલ છે. એ વાત ખરી નથી કે, આરોપી પાસે જે કાંઈપણ લોનની રકમ લેવાની હતી તે અમારી બેંકને મળી ગયેલ હોવા છતાં અમારી પાસે આરોપીના જે બ્લેન્ક એકો પડેલ હતા તેનો દુરઉપયોગ કરેલ છે. નિશાની ૩/૫વાળો એક રૂ.૭૫,૯૦૦/-ની રકમનો છે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૫વાળા એકની તારીખ અલગ અલગ છે. એ વાત ખરી નથી કે, આ એકો પરત ફર્યાની કોઈ નોટીસ આરોપીને આપેલ નથી. સવાલ:- એકની નોટીસ તમે આપેલ નથી અને તે આરોપીને મળી ગઈ હોય તેવો પુરાવો આ કામે રજુ

કરેલ નથી ? જવાબ:-ચેકની નોટીસ આપવામાં આવેલી. આ ચેક પરત ફર્યાની તારીખ ૦૧/૧૨/૨૦૧૯ છે અને નોટીસ આપ્યાની તારીખ ૮/૧/૨૦૨૦ છે. એ વાત ખરી છે કે, મેં ચેકની તારીખ તથા નોટીસ આપ્યાની તારીખ નામદાર કોર્ટની ફાઈલમાંથી જોઈને જણાવેલી છે. ચેક પરત ફર્યાના સ્ટેટમેન્ટની કોપી રજુ રાખવી જરૂરી ન હોય જેથી રજુ રાખેલ નથી પરંતુ ચેક રીટર્ન મેમો જરૂરી હોય જે રજુ રાખેલ છે. નિશાની ૩/૫ રજુ દાખલ આંક-૩૮ આપવામાં આવે છે. એ વાત ખરી છે કે, અમારી બેંકમાં આરોપીના બે ખાતા હતા. સાહેદ સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે, મને બે ખાતાનું પુછેલ છે જેથી હા પાડેલ છે પરંતુ વધારે પણ હોઈ શકે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૬વાળો ચેક રીટર્ન મેમો અમારી બેંકનો જ છે. એ વાત ખરી છે કે, નિશાની ૩/૬વાળો રીટર્ન મેમો અમારી બેંકે જ જમાં કરાવી પરત ફરતા અમારી બેંકે જ રીટર્ન મેમો આપેલ છે. નિશાની ૩/૬ રજુ દાખલ આંક-૩૯ આપવામાં આવે છે. એ વાત ખરી નથી કે, આરોપીએ ચેકની વીગતો ભરી, ચેકમાં તારીખ નાખી આ ચેકો આપેલ નથી. સાહેદ સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે, દરેક ચેકમાં આરોપીની સહીથી જ ચેક વેલીડ થયેલ છે, આરોપીએ જ અમોને બધા ચેક સોંપેલ છે. એ હું જોઈને જ કહી શકુ કે, દરેક ચેકની અંદર રૂ.૭૫,૯૦૦/- ભરીને ૬૦ ચેકો આરોપીએ અમને આપેલા નહીં. એ વાત ખરી નથી કે, આ કામના આરોપીને ચેકની વૈદ્યાનિક નોટીસ બજેલ નથી. એ વાત ખરી નથી કે, આ કામના આરોપીએ મને કોઈ ચેકની રકમ કાયદેસરના લેણા પેટે આપેલ નથી. એ વાત ખરી નથી કે, આરોપી પાસે જે કાંઈપણ લોનની રકમ લેવાની હતી તે અમારી બેંકને મળી ગયેલ હોવા છતાં અમારી પાસે આરોપીના જે બ્લેન્ક ચેકો પડેલ હતા તેનો દુરઉપયોગ કરી હાલની ખોટી ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે.

આમ, સમગ્રપણે રેકર્ડ પર રજુ થયેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાને ધ્યાને લેવામાં આવે તો ફરિયાદીની તરફેણમાં રહેલ પ્રીઝમ્પશન રીબર્ટ કરવાનું બર્ડન આરોપીપક્ષ ઉપર હોય ત્યારે આરોપીએ એ બતાવવાની ફરજ છે કે ફરિયાદપક્ષના પુરાવાથી કે પોતાના તરફે મૌખિક દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ રાખી તેણે કાયદાથી તેના ઉપર નાખવામાં આવેલ બર્ડન રીબર્ટ કરેલ છે અને પછી ફરિયાદપક્ષે બતાવવું જોઈએ કે તેઓનો આવો અને આટલો પુરાવો છે જેથી આરોપી ઉપરનું બર્ડન આરોપીએ પોતાના સોગંદઉપરના મૌખિક પુરાવાથી પણ રીબર્ટ કરેલ નથી. ફરિયાદીની તરફેણમાં કાયદાકીય અનુમાન હોય ત્યારે તેને રીબર્ટ કરવાનો બોજો આરોપી ઉપર જાય છે અને આરોપીએ પોતાની નિર્દોષતા સાબિત કરવાની છે જે બાબતે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ઈન્ડિયન બેન્ક એસોસીએશન વિરૂદ્ધ યુનીયન ઓફ ઈન્ડિયા ડીસાઈડેડ ઓન ૨૧/૦૪/૨૦૧૪ રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસ.સી. ૨૫૨૮નો ચુકાદો વંચાણે લેવામાં આવે તો તેમાં સ્પષ્ટ સિદ્ધાંત પ્રસ્થાપીત કરવામાં આવેલ છે કે જ્યારે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ તળેની ફરિયાદ દાખલ થાય ત્યારે ફરિયાદીની અને સાહેદોની જુબાની સોગંધનામાં ઉપર રજુ થાય અને પરત ફરેલા ચેક અને બેન્કના પુરાવા રજુ થાય ત્યારે ફરિયાદીનો કેસ પ્રસ્થાપીત થયેલો ગણવો જોઈશે અને તેને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૩૯ના અનુમાનો લાગુ પાડવામાં આવશે. જેથી ફરિયાદપક્ષે જે જે મૌખિક તથા લેખિત પુરાવા રજુ થયેલ છે તેને પડકારેલ નથી નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટના દેવાયત કાનાભાઈ ડેર આહિર વિરૂદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ૨૦૧૩(૨) જી.એલ.આર. ૧૨૭૧નો ચુકાદોવંચાણે લેવામાં આવે તો તેમા નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે ડીવીઝન બેન્ચમાં આપેલ ચુકાદામાં સ્પષ્ટ કરેલ

છે કે આરોપીના વકીલશ્રી તરફથી સાહેદોની ઉલટતપાસમાં પુછેલ હકીકતનો સાહેદે ઈન્કાર કરેલ હોવા છતા બચાવપક્ષના આરોપી ઘટના સમયે હાજરી સ્વીકારેલ છે જે બાબત નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે માન્ય રાખેલ છે. બચાવપક્ષે રેકર્ડ પર પોતાના બચાવમાં જે હકીકતો જણાવેલ છે તે અંગેના કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રેકર્ડ પર રજુ રાખેલ નથી જે જોતા આ કેસમાં કોઈ પ્રોબેબલ ડીફેન્સ રેકર્ડ પર નથી જેથી ફરિયાદી પાસે આરોપીના ખાતાનો ચેક પુરાવા તરીકે ઉપલબ્ધ છે હાલના ફરિયાદી ચેકના કાયદેસરના ધારક છે અને કોર્ટ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૩૯ મુજબ ચેકના ધારકની તરફેણમાં અનુમાન કરી શકે તેમ છે. વધુમાં ચેકના ધારકે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ એ મુજબ ચેક લખ્યા તારીખથી નિયત સમયમાં ચેક બેન્કમાં રજુ કરવો તથા કલમ -૧૩૮ બી મુજબ ચેક રીટર્ન થયાના ૩૦ દીવસમાં ચેકના ધારણ કરનારે લેખિત નોટીસ આપી રકમની માંગણી કર્યાની તથા કલમ ૧૩૮સી મુજબ ચેક લખનાર નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દીવસમાં નોટીસમાં માંગ્યા મુજબની રકમ ચુકવણીમાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. હવે કલમ-૧૩૮એ મુજબ ચેક લખ્યાની તારીખથી નિયત સમયમાં ચેક બેન્કમાં રજુ કરવો જોઈએ તે અંગે વિચાર કરવામાં આવે તો ફરીયાદ પક્ષે જે ચેક રજુ કરેલ છે, જે રીટર્ન મેમો રજુ કરેલ છે જે ચેકમાં લખેલ તારીખથી નિયત સમય મર્યાદામાં ચેક બેન્કમાં રજુ થયેલ છે જે ઇન્ડ ઈનસફીસીયન્ટના શેરા સાથે પરત ફરેલ છે અને આરોપી તરફે નોટીસનો જવાબ રજુ કરેલ છે પરંતુ તે અંગે રીબર્ટલ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આમ, નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮એ.ની જરૂરીયાતોનું પાલન થયેલ હોવાનું માનવામાં આવે છે. આ કામે ફરીયાદીએ આપેલ નોટીસ તથા આ નોટીસ મોકલ્યાની

પહોંચ રજુ કરેલ છે, જે રહેણાંકના સ્થાને બજી ગયેલ છે જેથી નોટીસ બજવણીના સિદ્ધાંત મુજબ નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ડી. વિનોદ શીવપ્પા વિરૂદ્ધ નંદા બેલીઅપ્પા રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર ૨૦૦૬ એસ.સી. ૨૧૭૦ના ચુકાદાઓ વંચાણે લેવામાં આવે તો નોટીસ મોકલવી મહત્વની છે અને નોટીસ આરોપીના એડ્રેસ ઉપર મોકલાવી છે. નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દિનેશભાઈ મણીલાલ રાવલ વિરૂદ્ધ મનસુખભાઈ મણીલાલ પટેલ રીપોર્ટેડ ઈન ૨૦૧૨ જી.એલ.એચ.ઈ.એલ.એચ.સી.૨૨૬૪૯૦ના ચુકાદામાં ત્યાં સુધી જણાવેલ છે કે નોટીસ ન મળી હોય તો સમન્સ બજયાના ૧૫ દીવસમાં ચેકની રકમનું ચુકવણું અદાલતમાં કરી આપવાનું રહે છે તેમ છતા આરોપીએ કોઈ રકમની ચુકવણી કરેલ હોય તેવો કોઈ પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આ કામે બચાવપક્ષે લેવામાં આવેલ તકરાર અંગે કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરેલ નથી જ્યારે બચાવપક્ષે આ અંગેના કોઈ મૌખિક કે લેખિત આધાર પુરાવા આ રજુ કરી ખંડનાત્મક પુરાવો રજુ રાખી કોઈ રીબર્ટલ પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આમ, રેકર્ડ ઉપર રજુ થયેલા આંક-૪ના મૌખિક પુરાવાથી પણ તે હકીકત પુરવાર થાય છે કે હાલનો નાણાકીય વ્યવહાર આ કામના આરોપી સાથે થયેલ છે. આ કામે બચાવપક્ષે ઉપસ્થિત કરેલ તકરાર મુજબ ચેકવાળી રકમ આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને ચુકવી આપવામાં આવેલ હોય, તો બચાવપક્ષના ઉપર આ હકીકત પુરવાર કરવાનો રહેલ બોજો બચાવપક્ષે મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજુ રાખી પુરવાર કરેલ નથી. આમ, સમગ્રપણે ચેકની રકમ લેણી બાકી પડતી હોવાનું ઉપરોક્ત દર્શાવેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓથી ફરીયાદપક્ષે પુરવાર કરેલ છે. ત્યારે નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૪૨(એ) અન્વયે હાલના ફરીયાદી ફરીયાદ દાખલ કરવા માટે યથાનુક્રમે ચેક ધારણ કરનાર વ્યક્તિ

છે તેમજ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરતાં પહેલાં આરોપીને દિન-૩૦માં નોટીસ આપવામાં આવેલ છે અને ચેકની રકમ દિન-૧૫માં ફરીયાદીને ચુકવી આપેલ નથી અને હાલની ફરીયાદ કરવાનું કારણ ઉત્પન્ન થયેલ ત્યારબાદ સોળમા દિવસ પછી એક માસની અંદર દાખલ કરવામાં આવેલ છે જે જોતાં કલમ-૧૪૨(બી)મુજબ સમયમર્યાદામાં દાખલ કરવામાં આવેલ છે જેથી બચાવપક્ષની તકરાર સાબીત થયેલ નથી. કાયદામાં સ્પષ્ટ જોગવાઈ છે કે બુધ્ધીગમ્ય પુરાવા સિવાય માત્ર બેરવર્ડીંગ્સના આધારે કોઈ બચાવ માન્ય રહી શકે નહીં. નેગેશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ હેઠળ આરોપી ઉપર પુરાવાનું ઓનસ લીબરલ હોય છે, પરંતુ તે માત્ર શાબ્દિક વાંધાઓથી શીફ્ટ થઈ શકે નહીં.

૧૪. ઉપરોક્ત તમામ વિસ્તૃત ચર્ચાને અંતે જ્યારે મુદ્દા નં.૧ અને ૨નો જવાબ હકારમાં આવેલ હોય ત્યારે આરોપી ધી નેગેશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલા-૧૩૮ હેઠળ તકસીરવાન ઠરેલા છે. સદર કેસ વોરંટ ટ્રાયબલ રીતે ચાલેલ નથી સમન્સ ટ્રાયબલ રીતે ચાલેલ છે તેથી ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ-૨૫૫મુજબ આરોપીપક્ષને સજા બાબતે સાંભળવા આવશ્યક નથી. અત્યારે સમયમાં દિન-પ્રતિદીન લોકો ચેકો આપવાનું વધારે પસંદ કરે છે તેવા કારણોસર આવા ગુનાઓની ઉત્તરોઉત્તર વૃદ્ધી થવા પામેલ છે અને અત્યારે વ્યાપાર ઇંદામાં ચેકથી વ્યવહાર કરતા એક પ્રકારનો ભય વ્યાપી ગયો છે. કાયદાના હેતુ અને ઉદ્દેશ ધ્યાને લેતાં આરોપીએ ફરીયાદીને કાયદેસરના લેણા પેટે ચેક આપેલો જે ચેક અપુરતા ભંડોળના શેરાના કારણે પરત ફરેલ છે તેવા સંજોગોમાં આરોપીને પ્રોબેશ ન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ અથવા ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડની કલમ ૩૬૦

અન્વયે પ્રોબેશનનો લાભ આપવો ન્યાયોચિત જણાતો નથી. આરોપીને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ કેદની સજા બે વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય અને દંડની રકમ ચેકમાં જે રકમ જણાવી છે તેનાથી બમણી થઈ શકે તેમ છે. આ બાબતની ચર્ચા નામદાર કોર્ટના ભાસ્કરણના કેસમાં પણ કરવામાં આવેલ છે અને અદાલતે કોડની કલમ ૩૫૭(૩)ની જોગવાઈઓનો ઉદારતાપુર્વક લાભ આપવો જોઈએ. પેટા કલમમાં વળતર અંગે કોઈ મર્યાદાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ નથી તેથી મેજીસ્ટ્રેટ કોઈ પણ રકમ વળતર તરીકે અપાવી શકે છે. અલબત્ત, આવી વળતરની રકમ નક્કી કરતી વખતે મેજીસ્ટ્રેટે એવી વિચારણા કરવાની છે કે ફરીયાદીને વળતર ચુકવવા અંગે એવોર્ડ કરવાની સત્તા છે. સાથે ક્રિમી. પ્રોસી.કોડની કલમ-૩૫૭(૫) પણ ધ્યાને લેવી જરૂરી છે. આમ, જ્યારે મેજીસ્ટ્રેટને ફરીયાદીને વળતર આપવું જોઈએ તેવું લાગે તો કેદની સજા કર્યા પછી ફરીયાદીને વળતર અંગે એવોર્ડ કરી શકશે જે કોડની કલમ-૩૫૭માં કોઈ મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી નથી. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે મીટર્સ એન્ડ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ પ્રા.લી. એન્ડ અનધર વિ. કંચન મહેતા રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર. ૨૦૧૭ એસ.સી.૪૫૯૪ના ચુકાદામાં તો ત્યાં સુધી જાહેર કરેલ છે કે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટનો મુખ્ય ધ્યેય The Object Of The Propision being Primarily Compensatory. Punitive Element being mainly With the Object Of enforcing The Compensatory element.

૧૫. સદર પ્રકારના ભારત દેશની અર્થવ્યવસ્થાને અસરકર્તા ગુન્હા હોય આવા કેસોમાં આરોપી સાથે માનવતાપુર્ણ વ્યવહાર કરી ઓછી સજા કરવાનું વ્યાજબી અને ન્યાયોચિત જણાતું નથી. આમ, હાલના કેસમાં આરોપીને પુરેપુરી સજા કરવી જોઈએ તેવું અત્રેની અદાલતનું માનવું છે તથા

એડી. ચીફ જ્યુડી. મેજી. કોર્ટ, હળવદ.

આરોપીને સખત નસીયત મળી રહે તે જરૂરી છે તેમજ તેવી પરિસ્થિતિને ધ્યાને લેતાં ફરીયાદીને વળતર ચુકવવામાં આવે તો ન્યાયી, વ્યાજબી અને વ્યવહારુ જણાઈ આવે છે અને નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે જાહેર કરેલા ચુકાદાઓમાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિધ્ધાંત મુજબ જ્યારે મેજીસ્ટ્રેટ દંડની સજા ફરમાવતા હોય ત્યારે તેને ફરીયાદીને વળતર તે દંડની રકમમાંથી જ આપવું જોઈએ. તે દંડની રકમ ઉપરાંત વળતરની રકમ અપાવવાની સત્તા કાયદા મુજબ મેજીસ્ટ્રેટને નથી. જેથી હાલના નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટની કલમ-૧૩૮ વંચાણે લેતાં આ કામના ઉપરોક્ત ચર્ચા કરેલ પુરાવાને અંતે ન્યાયના વિશાળ હિતમાં મુદ્દા નં.૧ તથા મુદ્દા નં.૨ નો જવાબ હકારમાં ઠરાવી મુદ્દા નં ૩ પરત્વે નીચે મુજબનો હુકમ કરવાનો ન્યાયી જણાય છે.

:: આખરી હુકમ ::

૧. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૨૫૫(૨) અન્વયે આરોપી દિપેનભાઈ જગદીશભાઈ ઠક્કર(દરીયાદેવ ઓઈલ ઈન્ડસ્ટ્રીના પ્રોપરાઈટર) રહે. પ્લોટ નં.૨, રીઘ્ઘી-સીઘ્ઘી ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એસ્ટ્રેટ, મુ.હળવદ, તા.હળવદ, જી.મોરબીનાઓને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબના શિક્ષાપાત્ર ગુન્હા માટે તકસીરવાન ઠરાવી ૧(એક) વર્ષની કેદની સજા કરવામાં આવે છે તથા રૂ.૭૫,૯૦૦/- (અંકે રૂપિયા પંચોતેર હજાર નવ સો પુરા)નાં દંડની સજા ફરમાવવામાં આવે છે. જો આરોપી દ્વારા દંડ ભરવામાં ન આવે તો આરોપીને વધુ છ માસની કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે તથા દંડની રકમ આરોપી પાસેથી તેની જે કોઈપણ મિલકત હોય તેના ઉપરથી ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૪૨૧

મુજબ રેવન્યુની બાકી રકમ તરીકે રીકવર કરવાની રહેશે.

૨. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૩૫૭(૧) મુજબ આરોપીને કરેલ દંડમાંથી ફરીયાદીને વળતર તરીકે રૂ.૭૫,૯૦૦/- (અંકે રૂપિયા પંચોતેર હજાર નવ સો પુરા) ખાસ વળતર તરીકે ક્રિમીનલ મેન્યુઅલ પેરા-૨૦૯ મુજબ ચુકવી આપવાના રહેશે.

૩. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૩૬૩(૧) મુજબ આ હુકમની નકલ તાત્કાલિક વિના મુલ્યે આરોપીને પુરી પાડવી.

આ ચુકાદો આજ તારીખ:૧૭મી માહે:માર્ચ, સને ૨૦૨૬ના રોજ હળવદ મુકામે ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી, સંભળાવી જાહેર કર્યો.

હળવદ.

તા.૧૭/૦૩/૨૦૨૬

(નિમિષા ગંગારામભાઈ સુરતી)
એડી. ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ, હળવદ.
કોડ નં.જી.જે.૦૦૭૧૧.

H.D.Lakum
Steno